

LA CISTERNA

La Cisterna de Quart ocupava un lloc de primera fila en la vida dels ciutadans mentre no tingueren abast d'aigua totes les cases. Inclús el fet d'anar allí a qualsevol hora suposava fer tertúlia, i entre les colles de gent surava l'ambient de germanor i d'amistat, sense oblidar la llibertat de les parladureries d'uns i d'altres.

La Cisterna es de base rectangular, té un llarg de 15'50 m., un ample de 6'50 m. i un alt de 7'00 m.; es a dir, que cubica 705'25 metres, lo qual suposa una cabuda de 705'250 litres d'aigua. Sense rigor analític la Cisterna d'Aldaya es de les mateixes característiques.

L'escala se presenta en forma de túnel, més no se configura per un ritme uniforme; té quaranta escalons que se semblen, però ni per antoix n'hi han dos iguals; el més curt medeix 179 i el més llarg 189 centímetres. De peuada van, des d'els 36 als 43 cm. i d'altitud mentre uns tenen 13 i 17 cm. altres 24 i 28 cm. Es clar, en la construcció, ni estaven presents ni implicaven per a res les regles urbanístiques.

Tal com s'i entre n'hi han tres replans; el primer escaló, el que fa quinze i el vint-i-sis; les mides són: 1'26 i 1'96; 0'65 i 0'57; i 0'63 i 0'68 metres a mà dreta i esquerra, respectivament. Baix, el sol, també es irregular, 1'85 m. a mà dreta i 1'94 m. a mà esquerra, i a esta parta està la basseta que recullia l'aigua que es desparramava al omplir els cànters i les gotijes i que té 0'25 m. de fonda per un metre al costat més llarg. Però, lo certament curiós i important, es el forat de desaiguar situat a mà dreta al fons de la dita basseta i que ningú dels vells i entessos consultats han sabut dir on va a parar eixe albelló, a la profunditat que està.

En els replans, quan se pujava carregat, solia parar-se la gent a «tren-

car l'alé». De vegades, quan s'ajuntava molta gent, s'aprofitava este respir per fer xarrera en els que baixaven amb els atuells buits.

A cada costat de l'escala i a 75 cm. més alt que els escalons, s'extenia tot al llarg un passamà de fusta subjectat a la paret amb gafes de ferro.

L'escala té una fondaria de 9'20 metres i l'aixeta està a mà esquerra a 80 centímetres del sol de la basseta.

Des del punt cimall del trespol al sol dels escalons, el túnel té les següents mides: en el primer i en el quinze escalons, 2'53 m.; en el vint-i-sis, 2'70 m.; en el trenta-tres, 3'33 m., i en el quaranta, 2'65 m. A simple vista aquestes diferències no s'aprècien. Les parets sembla están fetes de morter (pinyonà), la volta de rajola i els escalons de llosa de «rodeno».

S'omplia, només, una vegada a l'any i sempre en el més de gener i tenia que fer-se, necessàriament, en lluna vella a fi de que l'aigua ni es podria ni s'estropejara. Açó durava entre 8 i 10 nores, i si no baixava aigua en la sequia s'omplia de la del «Pou de Sant Onofre». En aquells temps les seques, ni eren desaigües ni feien mal olor i l'aigua no portava merda ni estava embrutida. La presa es feia després de partir-se en les llengües de l'Ermita entre les onze de la nit i les quatre de la matinada, dos nits seguides.

Abans d'omplir-se la cisterna, se netejava en el mes de desembre, per les vespres de nadal. S'alçaven dos lloses disposades en la volta junt al respirall i per allí se baixava en una escala de fusta; el fang se pujava pouant-lo amb corriola.

Per la cisterna ha passat molta aigua que, afortunadament, ha fet la delícia de moltíssima gent. Però els temps ja son passats, van canviant, les disjuntives que planteja la societat son fulminat-ment i sorprendent diferents, i com mai no tornará a ser objecte de tal benifet per al poble, caldría donar-li un altre significat de més ampla influència i de perspectiva aleccionat que intègre, que tinga utilitat profitosa i, sobre tot, que, siga acullida amb deler per la col·lectivitat.

El poble es desfá, es despersonalitza i no es suficient ser fidels i conseqüents als temps que ens rodejen. Ací disposem d'un monument únic: «LA CISTERNA», i el millor futur que podem donar-li perquè el lloc ho permetix i es apropiat sera convertint-la en «MUSEU ENOLOGIC». Allí tindrien cabuda totes les aportacions i no seria difícil transformar amb una realitat, l'aculliment del conjunt de vivències locals.

El camí està per fer i podem i debem fer-lo entre tots.

Açó podrà ser com un solc obert on puguen dipositar tots el seu gra.

AMADOR GRINYÓ I GUZMÁN